

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№11

2025
noyabr

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari
08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 833 sahifa.
2025-yil, noyabr

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

JAHONDA KREATIV IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHINING UMUMIY GLOBAL TENDENSIYALARI.....	12
Ismailov Azizbek Ruzimaxmatovich	
CHORVACHILIK MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQUV VA EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDA BOZOR INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY OMILLARI	22
Soxadaliyev Abdurashid Mamadaliyevich	
XORIJIY INVESTITSİYALAR VA IQTISODIY O'SISH O'RTASIDAGI O'ZARO TA'SIR	30
Madraximova Irodaxon Sherzodbek qizi	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA XIZMATLAR EKSPORTINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	35
Sultonov Shodiyor Abduxalilovich, Karshiyeva Charos Mamasoliyevna	
QASHQADARYO VILOYATIDA OLIY TA'LIM VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI ASOSIDA YUQORI MALAKALI KADRLAR TAYYORLASHNING HOZIRGI HOLATI.....	41
Haqqulov Fazliddin Faxriddinovich	
SOLIQ MA'MURCHILIGIDA XALQARO TAJRIBA ASOSIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISH.....	48
Xodjimov Xamidullo Mamirjonovich	
TIJORAT BANKLARI KREDIT PORTFELNI SAMARALI BOSHQARISH: MUAMMO VA TAKLIFLAR.....	53
Yusupov Shaxzod Maxmatmurodovich	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNING RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY OMILLAR VA IQTISODI SAMARADORLIGI TAHLILI.....	59
Axatova Shahnoza	
SANOATNING "DRAYVER" SOHALARINI RIVOJLANTIRISH	63
Mamurjonova Ruxshonabegim Farxodovna	
РОЛЬ КРЕАТИВНОЙ ИНДУСТРИИ В РЕГИОНАЛЬНОМ РАЗВИТИИ КАРАКАЛПАКСТАНА.....	69
Хошимова Камилла Навфал қизи	
РОЛЬ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В ПОВЫШЕНИИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ОРГАНИЗАЦИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ	79
Тожиева Шахноза Бобомуратовна, Расулова Дилфуза Валиевна	
АНАЛИЗ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	86
Файзиёв Умуркул Шухратович	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARDA MARKETING FAOLIYATIDA ISTEMOLCHILARNI MOTIVATSIYALASH MASALALARI	97
Jalilov Jamshid G'anijonovich	
СТАНДАРТЫ КАЧЕСТВА КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....	103
Ўролова Севара Бехзод қизи	
BANKLARDA KAPITAL YETARLILIGI VA LIKVIDLIKNI AUDITORLIK BAHOLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	109
Narziyev Hayotjon Azamatovich	
NATIJAVIYLIKKA YO'NALTIRILGAN BudgetLASHTIRISH ORQALI FISKAL SAMARADORLIKNI OSHIRISH MASALALARI.....	115
Allakuliyev Akmal Baltayevich	
AUDITORLIK XULOSALARIDA AUDITORLARNING PROFESSIONAL MULOHAZALARNING ASOSLILIGINI ANIQLASH AHAMIYATI	120
Parpiyev Jaxongir Ilxomjonovich	
YASHIL IQTISODIYOTDA YASHIL MOLIYALASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIYOT UYG'UNLIGI.....	126
Xalikov S. X.	

TURISTIK KORXONALARDA BREND CAPITALINI BAHOLASH	131
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
AYOLLAR ISH BILAN BANDLIGINI OSHIRISHDA KASANACHILIKNING AHAMIYATI	141
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	148
Алимова Дилафруз	
O'ZBEKISTON UZUMCHILIK KORXONALARINING EKSPORT MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISHDA YASHIL INNOVATSIYALAR VA TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	153
Usmonova Diyora Mahmud qizi	
RAQAMLI MOLIYAVIY XIZMATLAR TRANSFORMATSIYASI SHAROITIDA SOLIQ BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI	161
Radjabov Umurzoq Ablakulovich	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО СЕКТОРА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭНЕРГЕТИКИ	165
Аллаева Г.Ж.	
THE IMPORTANCE OF STRESS TESTING AND ITS IMPLEMENTATION IN COMMERCIAL BANKS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	169
Mamatova Sevara	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARI SALOHİYATI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION KO'RSATKICHLARI	175
Nabiyev G'ulom Abdisalomovich	
IJTIMOİY SOHA INVESTISIYA LOYIHALARINI DAVLAT–XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA MOLIYALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISHNING XORIY TAJRIBALARI	185
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
YASHIL BANK MAHSULOTLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	189
Mahmudov Ulug'bek Davronovich	
KICHIK BIZNESDA XUSUSIY VA UMUMIY AXBOROT TIZIMLARI INTEGRATSIYASI	193
Navruz-zoda Layli Baxtiyorovna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	197
Mamatkulova Nadira Maxkamovna	
JAHON AMALIYOTIDA TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISHNING KONSEPTUAL YO'NALISHLARI	203
Xamidov Xabibullo Xikmatulla o'g'li	
РАЗВИТИЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ МАЛОГО БИЗНЕСА КАК ФАКТОР ПЕРЕХОДА К “ЗЕЛЁНОЙ” ЭКОНОМИКЕ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	210
Бозорова Озода Рахимовна	
TEMIРBETON KO'RRIKLARDAGI BURDALANGIN BETONDAN OLINGAN CHAQIQ TOSHNI KOMPLEKS TADQIQOT QILISH	222
Salixanov Saidxon Salixanovich, Kenjayev Temurbek Olimjonovich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKDA YASHIRIN IQTISODIYOTNI ANIQLASH USULLARI VA SOF FOYDA KO'RSATKICHIDA AKS ETISH YO'LLARI	226
Mavlyanov Muzaffar Yusupovich	
MAMLAKATIMIZ BANKLARIDA FOIZ RISKILARI MUAMMOLARI VA ILMIY-TAHLILI	230
Isakov.J.Ya	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI EKSPORTGA YO'NALTIRISHDA IQTISODIY BARQARORLIK TUSHUNCHASINING NAZARIY ASOSLARI VA BAHOLASH MEZONLARI	238
Faxriddinov Bahriddin	

TO'QIMACHILIK SANOATIDA SUN'IY VA KIMYOVIY TOLALARNING IQTISODIY AFZALLIKLARI	243
Raximov Furqat Jalolovich	
BUXORO VILOYATIDA CHARM-POYABZAL TARMOG'I RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH STRATEGIYASI.....	249
Rahmonov Xurshid Xayriddinovich, Atoeva Mehriqo Ilhom qizi	
KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBI VA UNI YURITISH TARTIBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	254
M.I.Murodova	
SOLIQ SIYOSATI ORQALI AHOLI DAROMADLARINI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI.....	258
Uzoqov Suhrobjon Do'smat o'g'li	
INNOVATSION VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA LOGISTIK XIZMATLAR KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI TAHLILI.....	264
Xalimov Javlonbek Shaxriyovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SOLIQ TIZIMIDA RAQAMLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI SOLIQLARNI UNDIRISHNING METODOLOGIK MUAMMOLARI	271
Muxammadov Nodir Karimovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATIDA EKSPORTBOP MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQARISH JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI SAMARADORLIKNI OSHIRISH	277
Boymirzayev Zokirjon Mashrabboyevich	
IQTISODIYOT VA TA'LIM BOSHQARUVI: O'ZBEKISTONDA TA'LIM BRENDINGI UCHUN IQTISODIY JIHATLAR.....	282
Dilfuza Shokirova	
OLIY TA'LIM SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	291
Raximjonova Shohsanam Baxodirovna	
O'ZBEKISTON BANKLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI INSON KAPITALI RIVOJI BILAN UYG'UNLASHTIRISH: INSTITUTSIONAL YONDASHUV.....	295
Xushvaqto'v Nodirbek Nomoz o'g'li	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIVAVIY STRESS-TEST TIZIMINI YARATISH METODOLOGIYASI	299
Zaynutdinov Ismoil Samariddin o'g'li	
HOZIRGI SHAROITDA BANK FAOLIYATIDA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI	303
Malikova Dilrabo Muminovna, Shakarova Kumush Faxriddin qizi	
ENSURING SECURITY IN THE DIGITAL WORLD: HOW THE INSURANCE INDUSTRY CAN COUNTER CYBERATTACKS	308
D.D. Omonova	
JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZO BO'LISH JARAYONIDA Budget-SOLIQ SIYOSATINI ISLOH QILISH MASALALARI	314
Hojiakbar Zaynabidinov	
SILINDRSIMON KAMERADA QATLAMLI CHIGITLAR AYLANMA HARAKATINING TAHLILI.....	319
No'monov Mirjalol Abdumalik o'g'li	
IPAKCHILIK KLASSTERLARI ASOSIDA TARMOQNI O'RTA MUDDATLI RIVOJLAN TIRISH STRATEGIYASI.....	325
Xudoykulov Mamarasul Radjabovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	332
Shermatov Sirojiddan Xaydarovich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM IQTISODIYOTINING RAQAMLI MARKETING ORQALI RIVOJLANISH YO'LLARI.....	335
Egamberdiyev Muzaffar	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ РЕШЕНИЙ В РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТА «БЕЗОПАСНЫЙ ГОРОД»	339
Иминов Акбаржон Одилжонович	

IQTISODIY TIZIM VA INSON QADRIYATI: KAPITALIZM VA GUMANIZM O'RTASIDA	345
Raxmatullayev Sarvar Nazar o'g'li, Abdukarimova Muborak Sharaf qizi, Madrakhimova R. G.	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH VA INVESTITSİYALAR JALB ETISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	350
Yusupov Muxiddin Soatovich	
KONSOLIDATSIYALASHGAN MOLIVAVIY HISOBOT MA'LUMOTLARINI TAHLIL QILISH MASALALARI	358
Avazov Ilhom Ravshanovich	
YANGI TUZILISHLI IKKI QATLAMLI TRIKOTAJ TO'QIMALARINI OLISH USULLARI	363
S. Saparova, M. Musaeva, M. Mirsadikov, M. Mukimov	
KVANT MUHITIDA AXBOROTNI HIMOYALASHGA XIZMAT QILUVCHI MULTIPLEKSER TUZILMASI	370
Safojev Nuriddin Najmiddin o'g'li	
ERKIN IQTISODIY HUDUDLAR: KO'P QATLAMLI IQTISODIY MEXANIZMLAR, INNOVATSION INFRATUZILMA VA INSTITUSIONAL UYG'UNLIKNING KONSEPTUAL TAHLILI	377
Kuziev Ravshan Ramazonovich	
SANOAT HAMKORLIGINING ILG'OR TAJRIBALARI VA ULARNI O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA INTEGRATSIYA QILISH YO'LLARI	385
Boyurayev Olimjon Urayimovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	392
Akbarov G'ayratjon Ne'madjonovich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QO'NG'IROT TUMANIDA YILQICHILIK VA TUYACHILIKNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARINI ARIMA MODEL ASOSIDA PROGNOZLASH	396
Sabit Gabbarov Nietali'evich	
MAKTABGACHA TA'LIM MUASSALARIDA AUTSORSING FAOLIYATINI MOLIVALASHTIRISHDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR	402
Xamidov Anis Choriyevich	
NEXUS BETWEEN RENEWABLE ENERGY USE AND GDP GROWTH IN UZBEKISTAN	407
Xalimjonov Nurbek Ulug'bek o'g'li, Toxirov Shodiyor Zafar o'g'li, Jumamuratov Sultanbek Ilyasovich	
MOLIVAVIY SALOHİYATNI OSHIRISHDA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	415
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
O'ZBEKISTON O'RMON XO'JALIGIDA INNOVASION MOLIVALASHTIRISH: NORMATIV TAYANCH, BOZOR INSTRUMENTLARI VA EKOTIZIM XIZMATLARI	420
Mamatqulova Muxlisaxon Mamirjanovna	
SERVIS IQTISODIYOTIDA ISH BILAN BANDLIK SHAKLLARI TRANSFORMATSIYASINI TADBIQ QILISHGA METODOLOGIK YONDASHUV	425
Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA TURIZMNING O'RNI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	431
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ «ЗЕЛЁНОГО» ФИНАНСИРОВАНИЯ В БАНКОВСКОМ СЕКТОРЕ	436
Мирдовидов Бахтиер Кобилович	
MILLIY IQTISODIYOT UCHUN INVESTITSIYA RESURSI SIFATIDA UY XO'JALIKLARI JAMG'ARMALARINI RIVOJLANTIRISH	443
Bayxonov Baxodirjon Tursunbayevich	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TIZIMLARI HIMOYA VOSITALARINI SUN'IY INTELLEKT BILAN INTEGRATSIYALASH MUAMMOLARI	448
Bozorov Suhrobjon Mumin o'g'li	

SANOAT KORXONALARIDA KPI TIZIMINI JORIY QILISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	453
Tursunov Orifali Samandarovich	
IQTISODIY BARQARORLIKGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	457
Abdullayeva Sevaraxon Xasanovna	
ZARAFSHON MINTAQASI HUDUDLARIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHALARI O'RTASIDAGI MUTANOSIBLIKNI TA'MINLASH ISTIQBOLLARI	463
Murtazayev Isabek Bazarbayevich	
YUQORI SAMARALI PAXTA TOZALAGICHDA MAYDA IFLOSLIKLARNI AJRATISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNING OPTIMAL PARAMETRLARINI MATEMATIK MODELASHTIRISH ASOSIDA ANIQLASH.....	471
Mirzakarimov Mirsharoffiddin Mirzaabdurahimovich	
MAHSULOTLAR RAQAMLI PASPORTI EKOTIZIMI VA UNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI.....	478
Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi	
ВЛИЯНИЕ РАЗЛИЧНЫХ МОЮЩИХ СРЕДСТВ И МЕТОДОВ НА ПОКАЗАТЕЛИ КАЧЕСТВА НАТУРАЛЬНЫХ ШЕРСТЯНЫХ ВОЛОКОН.....	484
Собиров ДаниёрХолмуродович	
СТРУКТУРНАЯ МОДЕЛЬ ЦИФРОВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПЕДАГОГОВ В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОСТРАНСТВЕ.....	490
Киличева Феруза Бешимовна	
KICHIK BIZNESNING BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHINI TA'MINLASHDA SAMARALI OMILLARDAN FOYDALANISH NAZARIYASI	495
Imomnazarov Xurshid Ozodbekovich, Zakirova Gulnora Mirzaliyevna	
TIJORAT BANKLARIDA MOLIVAVIY BARQARORLIKNI BAHOLASH INDIKATORLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	499
Abdusalamov Olimjon Eshmirzayevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOXASIGA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMINI TA'SIRI.....	504
Yuldashev Kodirjon Mamadjanovich	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT BUDJETI XARAJATLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	508
Shernayev Akbar Aqmirzayevich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI KAMAYTIRISH YO'LLARI	514
Adilov Mirkomil Miralimovich	
IDORALARARO INTEGRATSIYANING NAZARIY MODELLARI VA UNING DAVLAT BOSHQARUVIDAGI AHAMIYATI	520
Ashirov Jamolbek Shuxrat o'g'li	
MO'RT MATERIALLARNI MEXANIK KESIB ISHLOV BERISHDA ASBOB YUZASIDA KUZATILADIGAN YEYILISH	526
Allanazarov Akmal Abdulxaqovich, Axmedov Azamat Xaitovich, Shakirov Shuhrat Musayevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOLIQ MONITORING TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	530
Lukmanov Kahramon Abdurahmanovich	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MARKETING FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA TAKOMILLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALAR	534
Yuldashov Isomiddin Sidiqovich	
KICHIK BIZNESNI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA TIJORAT BANKLARINING KREDIT SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	540
Norqobilova Nargiza Abdigodirovna	

PNEVMOTRANSPORT TIZIMIDAGI PNEVMOQUVUR TIRSAK MATERIALINI YAXSHILASH ORQALI PAXTA SIFATIGA TA'SIRINI O'RGANISH	546
Boltabayev Bekzod Egamberdiyevich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING EKOLOGIK AKTIVLARINI HISOBGA OLISH	549
Mirzayev Komiljon Abdullajonovich	
DEHQON XO'JALIKLARIDA YER RESURLARIDAN FOYDALANISHNING EKOLOGIK XAVFSIZLIGI VA UNING BAHOLASH USULLARI.....	553
Axmatov Abutolibxon Ochilxon o'g'li	
XUSUSIYLASHTIRILGAN KORXONALARDA KORPORATIV BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI MOLIVAVIY NATIJADORLIKNI OSHIRISH YO'LLARI	557
Asomidinova Moxigulbonu Oybek qizi	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION JOZIBADORLIKNING ORTIB BORISHI JAHON MIQYOSIDA JORIY ETILAYOTGAN BUSINESS READY REYTINGIDAGI BAHOLASH NATIJALARIDA YAQQOL NAMOYON BO'LMOQDA.....	562
Platov Dilshod Xaqberdiyevich, Raxmonov Doniyor Ixtiyorjon o'g'li, Ortiqova Niginabonu Alisher qizi, Raxmonov Jo'rabek Hamroyevich	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASIDA INVESTITSIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI VA RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI.....	570
Nilufar Mengqobilovna Xudayberdieva	
MAGNEZIAL BOG'LOVCHI MATERIALLAR ISHLAB CHIQUVISHDA SANOAT CHIQINDILARNI FOYDALANISHNING DUNYO VA O'ZBEKISTON MIQYOSIDAGI HOLATI	574
Rahimjon Jalilov Ravshanbek o'g'li, Orazimbetova Gulistan Jaksilikovna	
KORXONALAR ISHLAB CHIQUVISH POTENSIALINING XUSUSIYATLARI VA UNDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	578
Jalilov Bahrom Sotiboldievich	
O'ZBEKISTONDA INKLYUZIV SUG'URTA INSTITUTINING RIVOJLANISH ZARURATI VA UNING IJTIMOY-IQTISODIY AHAMIYATI.....	583
Ravshanova Mohinur O'rolovna	
INNOVATIVE APPROACHES TO IMPROVING STUDENTS' DIGITAL COMPETENCE	588
Jalqasbayev Sultanbek Tayrbek uli	
KREATIV TURIZMDA YANGI TAJRIBALAR YARATISH: IJODIY KLASTERLAR, MAHALLIY HUNARMANDCHILIK VA IMMERSIV TEXNOLOGIYALAR ROLI	593
Hamzayeva Dilfuza Samarovna	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI EKSPORT SALOHİYATINI BOSHQARISHNING ZARURIYATI VA AHAMIYATI	599
Salimjonova Zilolaxon Salimjon qizi	
O'ZBEKISTONDA "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TISHNI QO'LLAB-QUVVATLASH UCHUN FOYDALANILADIGAN MOLIVAVIY MAHSULOTLAR	605
Nazarova Umida Mamadali qizi	
CREDIT RISK MANAGEMENT AND PROFITABILITY OF COMMERCIAL BANKS IN AN EMERGING MARKET: THE CASE OF UZBEKISTAN	609
Ruzmamat Khudayberganov Shokirjon ugli, Sobirov Yuldoshboy Ruzimboevich, Nodirbek Fayzullaev Baxtiyor Ugli	
PAXTA XOMASHYOSIDAGI IFLOSLIKLARNI TOZALASHDA UNUMDORLIKNI OSHIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OPTIMAL PARAMETRLARNI ANIQLOVCHI MATEMATIK MODEL.....	616
Karimov Abdusamat Ismonovich, Imomnazarova Nurjaxon	
ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОЕ ПАРТНЕРСТВО КАК ИНСТРУМЕНТ МОДЕРНИЗАЦИИ СИСТЕМЫ ДОШКОЛЬНОГО И ОБЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	621
Муродбек Болтабоев	

YOSHLAR TADBIRKORLIGINI MOLIYALASHTIRISHDA MAVJUD MUAMMOLAR VA KAMCHILIKLAR	626
Valiev Umid Gulamovich	
TURIZM SOHASIDA MARKETING STRATEGIYALARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	631
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
HR MARKETING STRATEGIYALARINING KORXONA SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	635
Adilova Zulfiya Djavdatovna	
ISHLAB CHIQARISH KORXONALARIDA MARKETING TADQIQOTLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	641
Musayeva Shoirazimovna	
ЭМПИРИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЗРЕЛОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА И ЦИФРОВИЗАЦИИ В МАЛОМ И СРЕДНЕМ БИЗНЕСЕ УЗБЕКИСТАНА	646
Джуманиязова Сабина Михайловна	
MAMLAKATIMIZDA INKLYUZIV TURIZMNI RIVOJLANTIRISH: ISTIQBOLLAR VA STRATEGIK YO'NALISHLAR	654
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	
SYNTHESIS OF FLAME-RESISTANT NANOCOMPOSITE COATINGS, THEIR THERMO-MECHANICAL PROPERTIES, AND PRACTICAL APPLICATION IN THE EVALUATION OF HEAT RESISTANCE	658
Tosheva Dilfuza Farxodovna, Siddikov Ikrom Iminjonovich, Rakhimov Firuz Fazlidinovich	
TELEKOMMUNIKATSIYA KORXONALARI FAOLIYATIDA RAQAMLI TEXNIKA VA TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	663
Xusanov Durbek Nishanovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ЖЕЛЕЗОБЕТОННОЙ ТОНКОСТЕННОЙ КОНСТРУКЦИИ С ГРУНТОВЫМ МАССИВОМ В УСЛОВИЯХ ПОЛЗУЧЕСТИ	667
Уринов Адхамджан Акбарович	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	673
Qurbonov Nuriddin Ro'ziqulovich	
BOLALAR KIYIMI TEXNOLOGIYASIDA XAVFSIZLIK TALABLARI	679
Ergasheva Rashida Abdug'anievna	
AUDITNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA HISOBOT SANASIDAN KEYINGI HODISALAR AUDITI	683
Muydinov Erkin Djamaldinovich	
YANGI KELAJAK UCHUN RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QAMRAB OLISH: IMKONIYATLAR VA MUAMMOLAR	689
Jalilov Sherzod Kaxramanovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI KO'P OMILLI BOG'LANISHLAR ASOSIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'LLARI	693
Xonkeldiyeva Komilaxon Ravshanjon qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MEHNAT BOZORI VA BANDLIKNING TRANSFORMATSIYASI: GLOBAL TENDENSIYALAR VA ISTIQBOLLAR	697
Bustonov Mansurjon Mardonakulovich	
К ВОПРОСУ РАСЧЕТА ПАРАМЕТРОВ КРОМОК ПРИ ВЫСОКОЧАСТОТНОЙ СВАРКИ ТРУБНОЙ ЗАГОТОВКИ ИЗ ФЕРРОМАГНИТНОГО МАТЕРИАЛА	704
Заиркулов Элёр Ёкубжон ўғли	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA XARAJATLARNI KAMAYTIRISHGA UMUMIY YONDASHUVLAR	708
Saidova Kamola Xoshimovna	

ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ И МЕТОДЫ УПРАВЛЕНИЯ ЗАТРАТАМИ НА ПРОИЗВОДСТВО ПРОДУКЦИИ	713
Минутдинова Лилия Тагировна	
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA EKSPORT SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING INSTITUTSIONAL VA TARKIBIY OMILLARI EMPIRIK TAHLILI	719
Raximov To'xtabek Jumaboyevich	
BOZOR IQTISODIYOTIDA ISH HAQI, FOYDA, FOIZ VA RENTA DAROMADLARI TAHLILI	724
Sayitbayev Shermirza Datkamirzayevich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING MARKETING VA LOGISTIKA FAOLIYATINI BOSHQARISH.....	728
Djurayev Bekzod Bekmatovich	
ELEKTRON TIJORATDA MA'LUMOTLAR (BIG DATA) VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA RAQOBAT USTUNLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	733
Baymuradov Shoxrux Mahmudovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARI FAOLIYATINING NAZARIY ASOSLARI, MOHIYATI, ZARURLIGI VA VUJUDGA KELISH SHART-SHAROITLARI	738
Yakubov Dilshod Kamildjanovich	
ILG'OR XORIJ TAJRIBALARIDAN O'ZBEKISTON AMALIYOTIDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	745
Shodmonov Bahodir Sherkulovich	
BANKLARDA MOLIYAVIY MEXANIZM VA UNING KORPORATIV BOSHQARUVDA GI AHAMIYATI.....	752
Temirov Abdulaziz Alimjanovich	
RAQOBAT MAHSULOTLARINI BOZOR TALABIGA MOSLASHTIRISHNING OMILI SIFATIDA.....	757
Saidakbarov Xusniddin Abdusalomovich	
REKURSIV FUNKSIYA YORDAMIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TUBLIKKA SINASH ALGORITMI.....	762
Mardiyev Ulugbek Rasulovich	
XARAJATLAR VA TANNARX, ULARNING MAZMUNI VA TAVSIFI	768
Xudoyberdiyev Odiljon Egamberdi o'g'li	
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA TIJORAT BANKLARIDA MEHNATNI TASHKIL ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	775
Yusupova Madina Abduvarisovna	
MOLIYAVIY INSTRUMENTLAR AUDITINI RIVOJLANTIRISH.....	781
Maxmudov Saidjamol Qadirjanovich	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA SUG'URTA INSTITUTLARI TOMONIDAN XIZMATLARNI KO'RSATISH TAJRIBASI	788
Sherov Sanjar Radjabovich	
МЕТОДЫ ОЦЕНКИ ВЛИЯНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ СТАНДАРТОВ И НОРМАТИВОВ НА ИННОВАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	794
Бекбосынов Айдос Куралбаевич	
GRAVITATSION ENERGIYA SAQLASH QURILMASINING ISH JARAYONINI MODELLASHTIRISH ORQALI TAHLIL QILISH	798
Bekishev Allabergen Yergashevich, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Raximov Azamat Qudrat o'g'li, Yarashev Javlon Asadilla o'g'li	
HOVUZ FONDI – MUHIM ISHLAB CHIQARISH VOSITASI (YOXUD UNING IQTISODIY MOHIYATI, TURKUMLANISHI VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH USLUBINI SHAKLLANTIRISH HAMDA OSHIRISH YO'NALISHLARI)	803
Dusmuratov Raxmon Radjabbay o'g'li	
DAVLAT MOLIYA NAZORATI TIZIMIDA RAQAMLASHTIRISH MUAMMOLARI	810
Hakimov Nodir Nazarovich	

GLOBAL IQTISODIY SHOKLARNING ASOSIY MAKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARGA TA'SIRI (YAIM, INFLYATSIYA, BANDLIK, TO'LOV BALANSI).....	815
Suvonov Tolmasjon Faxritdinovich	
SUG'URTA KOMPANIYASI MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINING KONSEPTUAL MODEL 821	
Nosirov Jasur Tursunpulotovich	
ВЛИЯНИЕ БРЕНДОВОЙ СТРАТЕГИИ НА ЭКСПОРТНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....	826
Бобоев Л. Кадрухужа Джураходжаевич	
MINTAQALAR KESIMIDA EKOLOGIK VA IQTISODIY SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TAHLILII BAHOLASH.....	832
Siradjev Ilxom Toxirovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA NOSTANDART BANDLIK IMKONIYATLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMLARI.....	837
Fayzullayev Nurulla Baxromovich	
MINTAQALARGA INVESTITSİYALAR JALB QILISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING CHEGARAVIY EFFEKTI	844
O.A. Nabiyev	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI PUL MUOMALASI BARQARORLIGINI TA'MINLASH: ILMIY YANGILIKLAR ASOSIDA KOMPLEKS TAHLIL	848
Xazratkulov O'ktamjon Xikmatullayevich	
AKADEMIK MOBILLIK VA QO'SHIMCHA TA'LIM DAROMADLARI ASOSIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MODDIY-TEXNIK BAZASINI MOLIVALASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH	851
Oybekov Shohjahon Akmal o'g'li	
DAVLAT XARIDLARI TIZIMINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI, IQTISODIY SAMARADORLIGI VA MAHALLIYLASHTIRISH SIYOSATI	857
Turabov Sarvar Abdumalikovich	

DAVLAT XARIDLARI TIZIMINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI, IQTISODIY SAMARADORLIGI VA MAHALLIYLASHTIRISH SIYOSATI

Turabov Sarvar Abdumalikovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

ORCID: 0009-0005-6133-0008

Email: sarvarbobur0210@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistonda davlat xaridlari tizimining raqamli transformatsiyasi, iqtisodiy samaradorligi va mahalliy lashtirish siyosati PF-259-son va PF-17-son Prezident farmonlari kontekstida tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi davlat xaridlarida raqobat, shaffoflik, elektron nazorat, sun'iy intellekt asosidagi narx monitoringi, elektron-skoring, TCO asosida baholash hamda mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining institutsional va iqtisodiy ahamiyatini aniqlashdan iborat. Tadqiqot normativ-huquqiy tahlil, qiyosiy institutsional yondashuv va ilmiy adabiyotlar sintezi asosida amalga oshirildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, PF-259 davlat xaridlarida raqamli nazorat va integritetni kuchaytirishga xizmat qilsa, PF-17 davlat xaridlarini mahalliy ishlab chiqarish, sanoat kooperatsiyasi, professional xaridor instituti va umumiy egalik qiymati tamoyili bilan bog'laydi. Maqolada raqamli instrumentlarning samaradorligi ma'lumotlar sifati, algoritmik shaffoflik, insoniy nazorat, audit va shikoyat mexanizmlarining mavjudligiga bog'liqligi asoslanadi. Xulosa sifatida, davlat xaridlari tizimi O'zbekistonda nafaqat byudjet mablag'larini sarflash tartibi, balki iqtisodiy samaradorlikni oshirish, korrupsion xavflarni kamaytirish va mahalliy sanoat salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiluvchi strategik boshqaruv instrumenti sifatida shakllanayotgani ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: davlat xaridlari, raqamli transformatsiya, sun'iy intellekt, elektron-skoring, TCO, mahalliy lashtirish, sanoat kooperatsiyasi, shaffoflik, iqtisodiy samaradorlik.

Keltirilgan ilmiy annotatsiya va kalit so'zlarning rus hamda ingliz tillaridagi professional (akademik darajadagi) yuqori aniqlikdagi tarjimasini taqdim etaman:

Аннотация: В данной статье анализируются цифровая трансформация, экономическая эффективность и политика локализации системы государственных закупок в Узбекистане в контексте указов Президента № УП-259 и № УП-17. Целью исследования является определение институциональной и экономической значимости механизмов конкуренции, прозрачности, электронного контроля, мониторинга цен на основе искусственного интеллекта, электронного скоринга, оценки на основе совокупной стоимости владения (TCO) и поддержки отечественных производителей в госзакупках. Исследование проведено на основе нормативно-правового анализа, сравнительно-институционального подхода и синтеза научной литературы. Результаты показывают, что Указ № УП-259 служит усилению цифрового контроля и комплаенса (integritet) в госзакупках, тогда как Указ № УП-17 связывает государственные закупки с местным производством, промышленной кооперацией, институтом профессионального заказчика и принципом совокупной стоимости владения. В статье обосновывается, что эффективность цифровых инструментов зависит от качества данных, алгоритмической прозрачности, человеческого контроля, а также наличия механизмов аудита и рассмотрения жалоб. В заключении подчёркивается, что система государственных закупок в Узбекистане формируется не просто как порядок расходования бюджетных средств, а как стратегический инструмент управления, способствующий повышению экономической эффективности, снижению коррупционных рисков и развитию потенциала местной промышленности.

Ключевые слова: государственные закупки, цифровая трансформация, искусственный интеллект, электронный скоринг, TCO (совокупная стоимость владения), локализация, промышленная кооперация, прозрачность, экономическая эффективность.

Abstract: This article analyzes the digital transformation, economic efficiency, and localization policy of the public procurement system in Uzbekistan within the context of Presidential Decrees No. DP-259 and No. DP-17. The study aims to determine the institutional and economic significance of mechanisms such as competition, transparency, electronic control, AI-driven price monitoring, e-scoring, Total Cost of Ownership (TCO) evaluation, and support for domestic manufacturers in public procurement. The research was conducted using normative-legal analysis, a comparative institutional approach, and a synthesis of academic literature. The results indicate that while Decree No. DP-259 serves to strengthen digital oversight and integrity in public procurement, Decree No. DP-17 integrates public procurement with domestic production, industrial cooperation, the professional purchaser institution, and the total cost of ownership principle. The article substantiates that the effectiveness of digital tools depends on data quality, algorithmic transparency, human oversight, and the availability of audit and grievance mechanisms. In conclusion, it is emphasized that the public procurement system in Uzbekistan is evolving not merely as a procedure for budget expenditure, but as a strategic management instrument.

that enhances economic efficiency, mitigates corruption risks, and fosters local industrial capacity.

Keywords: public procurement, digital transformation, artificial intelligence, e-scoring, TCO (total cost of ownership), localization, industrial cooperation, transparency, economic efficiency.

KIRISH

Davlat xaridlari zamonaviy iqtisodiy boshqaruv tizimida byudjet mablag'laridan samarali foydalanish, davlat xizmatlari sifatini oshirish, bozorda raqobatni qo'llab-quvvatlash va korrupsion xavflarni kamaytirishning muhim institutsional mexanizmlaridan biri hisoblanadi. OECD ma'lumotlariga ko'ra, 2023-yilda davlat xaridlari xarajatlari OECD mamlakatlarida YAIMning o'rtacha 12,7 foizini va umumiy davlat xarajatlarining 29,9 foizini tashkil etgan.¹ Bu ko'rsatkich davlat xaridlarining nafaqat fiskal siyosat, balki iqtisodiy samaradorlik, innovatsion rivojlanish va davlat boshqaruvi sifati bilan bevosita bog'liq strategik soha ekanini ko'rsatadi.

O'zbekistonda davlat xaridlari tizimining huquqiy asoslari "Davlat xaridlari to'g'risida"gi O'RQ-684-son Qonun bilan belgilanib, unda ochiqlik, shaffoflik, raqobat, xolislik, tejamkorlik, samaradorlik va korrupsiyaga yo'l qo'ymaslik kabi prinsiplar mustahkamlangan.² So'nggi islohotlar ushbu huquqiy bazani yangi institutsional va texnologik vositalar bilan to'ldirmoqda. Xususan, PF-259-son Farmon davlat xaridlarida raqobat muhiti va shaffoflikni kuchaytirish, xarid jarayonlarini raqamlashtirish hamda nazorat mexanizmlarini takomillashtirishga qaratilgan bo'lsa, PF-17-son Farmon davlat xaridlarini mahalliy ishlab chiqarish, sanoat kooperatsiyasi va qo'shilgan qiymat zanjirlarini rivojlantirish bilan bog'laydi.³⁴

Mazkur maqolaning maqsadi PF-259 va PF-17 farmonlari asosida O'zbekistonda davlat xaridlari tizimining raqamli transformatsiyasi, iqtisodiy samaradorligi va mahalliyashtirish siyosati o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ixcham ilmiy tahlil qilishdan iborat. Shu maqsadda maqola doirasi aniq chegaralanib, asosiy e'tibor uch yo'nalishga — raqamli nazorat vositalari, xarid samaradorligi va mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlariga qaratiladi. Bunday yondashuv maqola hajmini qisqartirish, takroriy tavsiflarni kamaytirish va tadqiqot natijalarini IMRAD talablariga mos va mantiqiy izchillikda bayon etish imkonini beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xalqaro ilmiy va me'yoriy yondashuvlarda davlat xaridlari oddiy ma'muriy protsedura emas, balki shaffoflik, raqobat, integritet, samaradorlik va hisobdorlikni birlashtiruvchi boshqaruv ekotizimi sifatida talqin qilinadi. OECD davlat xaridlarida shaffoflik, integritet, ochiq kirish, e-procurement, risk-boshqaruv va professional salohiyatni asosiy prinsiplar sifatida belgilaydi.⁵ Jahon banki esa davlat xaridlarining markaziy maqsadini "value for money with integrity", ya'ni halollik sharoitida eng yuqori iqtisodiy qiymatga erishish sifatida izohlaydi.⁶ UNCITRAL va MAPS yondashuvlarida ham raqobat, xolislik, shikoyat berish huquqi, elektron xaridlar va professionalizatsiya zamonaviy xarid tizimining ajralmas elementlari sifatida ko'riladi.⁷⁸

Empirik adabiyotlarda davlat xaridlarini raqamlashtirish ijobiy natija berishi mumkinligi ta'kidlanadi, biroq bu ta'sir avtomatik emas, balki institutsional muhit sifati, ma'lumotlar ishonchliligi va nazorat mexanizmlariga bog'liq. Jiménez va hammualliflar e-procurement tizimlari firma darajasidagi korrupsion amaliyotlarni kamaytirishi mumkinligini ko'rsatgan bo'lsa, Dávid-Barrett va Fazekas raqobatni kuchaytiruvchi islohotlar yetarli monitoring bo'lmasa, korrupsion xatti-harakatlarning boshqa protseduralarga ko'chishiga olib kelishi mumkinligini qayd etadi.⁹¹⁰ Sun'iy intellekt bo'yicha tadqiqotlarda ham AI xarid jarayonlarini qo'llab-quvvatlashi mumkinligi, biroq u qaror qabul qilishdagi huquqiy mas'uliyatni almashtirmasligi, balki insoniy nazorat, algoritmik izohlanish va shikoyat mexanizmlari bilan birga ishlashi lozimligi asoslanadi.

Davlat xaridlarining strategik funksiyasi bo'yicha adabiyotlarda kichik va o'rta biznes subyektlari, mahalliy ishlab chiqaruvchilar hamda innovatsion mahsulotlarni qo'llab-quvvatlash masalasi alohida ahamiyat kasb etadi. Flynn va

1 OECD. (2025). Government at a glance 2025. Paris, France: OECD Publishing.

2 O'zbekiston Respublikasi Qonuni. (2021). Davlat xaridlari to'g'risida (O'RQ-684-son Qonun, 2021-yil 22-aprel). Toshkent: <https://lex.uz/docs/-5382974>

3 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2025). *Davlat xaridlari tizimida raqobat muhiti va shaffoflikni ta'minlash bo'yicha navbatdagi chora-tadbirlar to'g'risida* (PF-259-son Farmon, 2025-yil 26-dekabr). Toshkent: Lex.uz.

4 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2026). *Mahalliy ishlab chiqarish va sanoat kooperatsiyasini yangi tizim asosida rivojlantirish bo'yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to'g'risida* (PF-17-son Farmon, 2026-yil 4-fevral). Toshkent: Lex.uz.

5 OECD. (2015). Recommendation of the Council on Public Procurement. Paris, France: OECD.

6 World Bank. (2025). Procurement regulations for IPF borrowers (7th ed.). Washington, DC: World Bank.

7 UNCITRAL. (2011). UNCITRAL Model Law on Public Procurement. Vienna, Austria: United Nations Commission on International Trade Law.

8 MAPS Initiative. (2025). Methodology for Assessing Procurement Systems. <https://www.mapsinitiative.org>

9 Jiménez, A., Hanoteau, J., & Barkemeyer, R. (2022). E-procurement and firm corruption to secure public contracts. *Journal of Business Research*.

10 Dávid-Barrett, E., & Fazekas, M. (2020). Anti-corruption in aid-funded procurement: Is corruption reduced or merely displaced? *World Development*.

Loader tadqiqotlarida KOBlarning davlat xaridlarida ishtirokiga tender hujjatlarining murakkabligi, yirik lotlar va malaka talablarining yuqoriligi asosiy to'g'riqlar sifatida ko'rsatiladi.¹¹¹² Uyarra va hammualliflar esa davlat xaridlarini innovatsion va sanoat siyosati vositasi sifatida qo'llash mumkinligini, biroq bunday yondashuv kuchli institutsional salohiyat, adolatli mezonlar va samarali monitoringni talab qilishini ta'kidlaydi¹³. Mahalliy tadqiqotlarda ham davlat xaridlarida shaffoflik, narxlarning sun'iy oshirilishi, moliyaviy risklar, posttranzaksiya nazorati va raqamli identifikatsiya masalalari dolzarb muammo sifatida qayd etiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda davlat xaridlari tizimining raqamli transformatsiyasi, iqtisodiy samaradorligi va mahalliy lashtirish siyosati normativ-huquqiy, qiyosiy institutsional hamda hujjatli tahlil yondashuvlari asosida o'rganildi. Tadqiqotning asosiy manbalari sifatida "Davlat xaridlari to'g'risida"gi O'RQ-684-son Qonun, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-259-son va PF-17-son Farmonlari, shuningdek OECD, Jahon banki, UNCITRAL va MAPS metodologiyasida belgilangan davlat xaridlari bo'yicha xalqaro prinsiplar tahlil qilindi. Ushbu yondashuv milliy islohotlarni shaffoflik, raqobat, integritet, value for money, e-procurement, professionalizatsiya va hisobdorlik mezonlari asosida baholash imkonini berdi.

Tadqiqotda ilmiy adabiyotlar sharhi orqali e-procurement, sun'iy intellekt, kichik va o'rta biznes subyektlarining davlat xaridlaridagi ishtiroki, innovatsion xaridlar hamda korrupsiyaga qarshi institutsional mexanizmlar bo'yicha mavjud ilmiy qarashlar umumlashtirildi. PF-259 va PF-17 farmonlarida nazarda tutilgan AI narx moduli, elektron-skoring, TCO asosida baholash, professional xaridor instituti, mahalliy ishlab chiqaruvchilarga preferensiyalar va sanoat kooperatsiyasi mexanizmlarining ehtimoliy iqtisodiy hamda institutsional ta'siri qiyosiy-analitik asosda baholandi. Maqola empirik yoki ekonometrik tadqiqot sifatida emas, balki normativ-huquqiy va institutsional tahlilga asoslangan ilmiy-analitik tadqiqot sifatida shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, PF-259 va PF-17 farmonlari O'zbekistonda davlat xaridlari tizimini ikki asosiy yo'nalishda transformatsiya qilmoqda. Birinchidan, PF-259 davlat xaridlarida raqobat, shaffoflik, raqamli nazorat va korrupsiyaviy xavflarni kamaytirishga qaratilgan mexanizmlarni kuchaytiradi. Ikkinchidan, PF-17 davlat xaridlarini mahalliy ishlab chiqarish, sanoat kooperatsiyasi, qo'shilgan qiymat zanjirlari va professional xarid amaliyoti bilan bog'laydi. Shu jihatdan, mazkur farmonlar davlat xaridlarini oddiy ma'muriy xarid jarayonidan iqtisodiy samaradorlik, sanoat siyosati va institutsional islohotlarni birlashtiruvchi strategik boshqaruv vositasiga aylantirishga xizmat qiladi.

PF-259 doirasida sun'iy intellekt asosidagi narx moduli, "Davlat xaridlarida nazorat" sahifasi, "Xaridlarda KPI" reytingi, jamoatchilik muhokamasi va xarid natijalarini ochiq qilish kabi mexanizmlarning joriy etilishi xarid jarayonlarining kuzatiluvchanligini oshiradi. Bu yondashuv davlat xaridlarida "raqamli iz" qoldirishni kuchaytirib, xarid qarorlarini nazorat qilish, narx og'ishlarini aniqlash va xavfli holatlarni oldindan belgilash imkonini beradi. Biroq bunday raqamli instrumentlar yakuniy qaror o'rnini bosuvchi mexanizm sifatida emas, balki qaror qabul qilishni qo'llab-quvvatlovchi vosita sifatida talqin qilinishi lozim. Shu sababli AI narx moduli va e-skoring tizimlari insoniy nazorat, shikoyat berish tartibi, ma'lumotlar sifati va algoritmik izohlanish mexanizmlari bilan birga ishlashi zarur.

PF-17 esa davlat xaridlarining strategik iqtisodiy funksiyasini kuchaytiradi. Farmonda lotlarga bo'lish, TCO — umumiy egalik qiymati asosida baholash, professional xaridor instituti, elektron-skoring tizimi, mahalliy ishlab chiqaruvchilar uchun narx preferensiyalari va sanoat kooperatsiyasini qo'llab-quvvatlash kabi mexanizmlar nazarda tutilgan. Bu yondashuv xarid samaradorligini faqat eng past narx bilan emas, balki mahsulotning butun hayotiy sikli, mahalliy qo'shilgan qiymat, yetkazib beruvchining ishonchliligi va sanoat rivojiga qo'shadigan hissasi bilan baholash zarurligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, mahalliy ishlab chiqaruvchilarga beriladigan preferensiyalar ochiq, mezonli, vaqt jihatidan chegaralangan va natijadorlik asosida qayta ko'rib chiqiladigan bo'lishi kerak.

11 Flynn, A. (2025). Research on SME involvement in public procurement: A review, critique and conceptual framework. *Journal of Purchasing and Supply Management*.

12 Loader, K. (2015). SME access to public procurement: An analysis of the experiences of SMEs supplying the publicly funded UK heritage sector. *Journal of Purchasing and Supply Management*.

13 Uyarra, E., Ribeiro, B., & Dale-Clough, L. (2020). Public procurement, innovation and industrial policy: Rationales, roles, capabilities and implementation. *Research Policy*.

1-jadval

PF-259 va PF-17 farmonlari asosida davlat xaridlari islohotlarining funksional yo'nalishlari

Tahlil yo'nalishi	PF-259 doirasidagi mexanizmlar	PF-17 doirasidagi mexanizmlar	Ilmiy-amaliy baho
Shaffoflik va nazorat	Xarid natijalarini ochiqlash, jamoatchilik muhokamasi, "Davlat xaridlarida nazorat" sahifasi	Elektron reyestrlar va portal integratsiyasi	Xarid jarayonlarining kuzatiluvchanligini oshiradi
Raqamlashtirish	AI narx moduli, KPI reytingi, e-anticor integratsiyasi	E-skoring va elektron ma'lumot almashinuvi	Ma'lumot sifati va algoritmik izohlanish muhim
Raqobat muhiti	"Taklif so'rovi", oldindan e'lon berish, ochiq muhokama	Lotlarga bo'lish, broker va dilerlar ishtiroki	KOBlar va yangi ishtirokchilar uchun kirish imkoniyatini kengaytiradi
Iqtisodiy samaradorlik	Narx og'ishlarini aniqlash, xavfli xaridlarni belgilash	TCO asosida baholash, qo'shilgan qiymatni inobatga olish	"Eng arzon narx"dan "eng maqbul qiymat"ga o'tishni ta'minlaydi
Mahalliyashtirish	Mahalliy ishlab chiqaruvchilarni xarid rejaları haqida xabardor qilish	Narx preferensiyasi, kafolatli xarid, sanoat kooperatsiyasi	Mahalliy ishlab chiqarish va sanoat zanjirlarini rag'batlantiradi
Professionalizatsiya	Xarid xodimlari malakasini oshirish	Professional xaridor sertifikatı va elektron reyestr	Xarid qarorlarining sifatini oshiruvchi institutsional omil hisoblanadi
Risklar	Bir ishtirokchili protseduralar, algoritmik xatolar	Preferensiyalarning proporsionalligi, TCO hisoblash murakkabligi	Audit, shikoyat va monitoring mexanizmlarini kuchaytirish talab etiladi

Manba: Muallif tomonidan PF-259 va PF-17 farmonlari, xalqaro davlat xaridlari standartlari hamda ilmiy adabiyotlar asosida shakllantirilgan.

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, PF-259 asosan davlat xaridlarining shaffofligi, raqamli nazorati va raqobat muhiti bilan bog'liq jarayonlarni tartibga solishga qaratilgan. PF-17 esa ushbu tizimni sanoat siyosati, mahalliy ishlab chiqarish va professional xarid instituti bilan bog'laydi. Demak, ikki farmon bir-birini to'ldiradi: PF-259 xarid jarayonlarida integritet va nazoratni kuchaytirsa, PF-17 xaridlarning iqtisodiy rivojlanishga xizmat qiluvchi strategik funksiyasini kengaytiradi. Ayniqsa, TCO asosida baholash va professional xaridor institutining joriy etilishi davlat xaridlari tizimida sifat jihatdan yangi bosqichni anglatadi. Chunki TCO yondashuvi xarid predmetini faqat boshlang'ich narx bo'yicha emas, balki undan foydalanish, texnik xizmat ko'rsatish, ekspluatatsiya xarajatlari va uzoq muddatli iqtisodiy samarasi asosida baholash imkonini beradi. Professional xaridor instituti esa xarid jarayonlarida maxsus bilim, huquqiy savodxonlik va iqtisodiy baholash ko'nikmalariga ega mutaxassislar rolini kuchaytiradi.

Shu bilan birga, tahlil davlat xaridlarini raqamlashtirish va mahalliyashtirish jarayonida ayrim institutsional xavflar mavjudligini ham ko'rsatadi. Bir ishtirokchili xarid protseduralarini haqiqiy deb tan olish, mahalliy ishlab chiqaruvchilarga preferensiyalar berish va algoritmik baholash mexanizmlarini joriy etish kuchli audit, aniq metodika va shikoyat qilish mexanizmlari bilan birga amalga oshirilmasa, raqobatga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli AI narx moduli, e-skoring va TCO bo'yicha ma'lumot manbalari, baholash mezonlari, risk indikatorlari hamda qayta ko'rib chiqish tartibi normativ-huquqiy jihatdan aniq belgilanishi lozim. Umuman olganda, PF-259 va PF-17 farmonlari O'zbekistonda davlat xaridlari tizimini raqamli boshqaruv, iqtisodiy samaradorlik va mahalliy ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlash bilan bog'laydigan yangi institutsional modelni shakllantirmoqda. Mazkur modelning amaliy samaradorligi esa uchta omilga bog'liq bo'ladi: birinchidan, davlat xaridlari bo'yicha ma'lumotlarning sifati va ochiqligi; ikkinchidan, xarid jarayonlarida professional kadrlar salohiyati; uchinchidan, raqamli instrumentlar ustidan audit, shikoyat va monitoring mexanizmlarining real ishlashi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, PF-259 va PF-17 farmonlari O'zbekistonda davlat xaridlari tizimini yangi institutsional bosqichga olib chiqmoqda. PF-259 davlat xaridlarida shaffoflik, raqobat, raqamli nazorat, risk-boshqaruv va jamoatchilik nazoratini kuchaytirishga yo'naltirilgan bo'lsa, PF-17 davlat xaridlarini mahalliy ishlab chiqarish, sanoat kooperatsiyasi, qo'shilgan qiymat zanjirlari va professional xarid instituti bilan bog'laydi. Shu jihatdan, mazkur farmonlar davlat xaridlarini oddiy xarid tartib-taomili emas, balki fiskal intizom, iqtisodiy samaradorlik va sanoat siyosatini birlashtiruvchi strategik boshqaruv instrumenti sifatida shakllantirmoqda.

Tahlil shuni ko'rsatadiki, AI narx moduli, elektron-skoring, "Davlat xaridlarida nazorat" sahifasi, "Xaridlarda

KPI” reytingi, jamoatchilik muhokamasi va xarid natijalarini ochiqlash kabi mexanizmlar davlat xaridlarida raqamli iz qoldirish va kuzatiluvchanlikni oshirish imkonini beradi. Biroq bunday raqamli vositalar yakuniy qaror qabul qilishni to’liq avtomatlashtiruvchi mexanizm emas, balki qarorlarni asoslash, xavflarni oldindan aniqlash va nazorat sifatini oshirishga xizmat qiluvchi yordamchi instrument sifatida qo’llanishi lozim. Shu sababli algoritmik shaffoflik, ma’lumotlar sifati, insoniy nazorat, shikoyat qilish tartibi va audit mexanizmlarini kuchaytirish islohotlarning barqaror natija berishi uchun muhim shart hisoblanadi.

PF–17 doirasida TCO asosida baholash, professional xaridor sertifikatini, mahalliy ishlab chiqaruvchilarga narx preferensiyalari va sanoat kooperatsiyasi mexanizmlarining joriy etilishi davlat xaridlarida “eng arzon narx” tamoyilidan “eng maqbul iqtisodiy qiymat” tamoyiliga o’tish imkonini beradi. Biroq ushbu mexanizmlar samarali ishlashi uchun TCO bo’yicha sektorlar kesimidagi metodikalar ishlab chiqilishi, mahalliy preferensiyalar aniq mezonlar va muddatli qayta ko’rib chiqish tartibi asosida qo’llanishi, professional xaridor instituti esa bosqichma-bosqich barcha yirik buyurtmachilar faoliyatiga tatbiq etilishi zarur. Kelgusida mazkur islohotlarning real samaradorligini baholash uchun davlat xaridlari portalida ma’lumotlari, shartnoma darajasidagi datasetlar, xarid muddati, tejalgan mablag’lar, ishtirokchilar soni va mahalliy mahsulotlar ulushi bo’yicha empirik tahlillar olib borish maqsadga muvofiq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI

1. OECD. (2025). Government at a glance 2025. Paris, France: OECD Publishing.
2. O‘zbekiston Respublikasi Qonuni. (2021). Davlat xaridlari to‘g‘risida (O‘RQ–684-son Qonun, 2021-yil 22-aprel). <https://lex.uz/docs/-5382974>
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2025). Davlat xaridlari tizimida raqobat muhiti va shaffoflikni ta’minlash bo’yicha navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida (PF–259-son Farmon, 2025-yil 26-dekabr). <https://www.lex.uz/uz/docs/-7952218>
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2026). Mahalliy ishlab chiqarish va sanoat kooperatsiyasini yangi tizim asosida rivojlantirish bo’yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida (PF–17-son Farmon, 2026-yil 4-fevral). <https://www.lex.uz/uz/docs/-8037362>
5. OECD. (2015). Recommendation of the Council on Public Procurement. Paris, France: OECD.
6. World Bank. (2025). Procurement regulations for IPF borrowers (7th ed.). Washington, DC: World Bank.
7. UNCITRAL. (2011). UNCITRAL Model Law on Public Procurement. Vienna, Austria: United Nations Commission on International Trade Law.
8. MAPS Initiative. (2025). Methodology for Assessing Procurement Systems. <https://www.mapsinitiative.org>
9. Jiménez, A., Hanoteau, J., & Barkemeyer, R. (2022). E-procurement and firm corruption to secure public contracts. *Journal of Business Research*.
10. Dávid-Barrett, E., & Fazekas, M. (2020). Anti-corruption in aid-funded procurement: Is corruption reduced or merely displaced? *World Development*.
11. Flynn, A. (2025). Research on SME involvement in public procurement: A review, critique and conceptual framework. *Journal of Purchasing and Supply Management*.
12. Loader, K. (2015). SME access to public procurement: An analysis of the experiences of SMEs supplying the publicly funded UK heritage sector. *Journal of Purchasing and Supply Management*.
13. Uyarra, E., Ribeiro, B., & Dale-Clough, L. (2020). Public procurement, innovation and industrial policy: Rationales, roles, capabilities and implementation. *Research Policy*.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2025. № 11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100